voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 12 november 2025

Onderwerp Community art
Versienummer 4

Portefeuillehouder Anja Roelfs, Michiel van Willigen

Samenvatting
Community art, kunst gemaakt met en door gemeenschappen, draagt bij aan sociale cohesie, inclusie en welzijn. In 2024 is een motie aangenomen om community art te stimuleren via domeinoverstijgende samenwerking en duurzame financiering. Ook is in 2023 een toezegging gedaan op continuering van Community Art- projecten. Een eerste verkenning in 2025 toont succesvolle initiatieven én knelpunten zoals borging, bekendheid en financiering. De gemeente werkt aan structurele verankering van community art in beleid en financiering, met een pilot als eerste stap. Zonder investering blijft samenwerking kwetsbaar en wordt de maatschappelijke waarde van cultuur onvoldoende benut.

Bijlagen
Geen bijlagen

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De voortgang van community art in de gemeente Zwolle.
Afdoening toezegging 866 uit december 2023.

Datum 30 oktober 2025

Inleiding

Als gemeente Zwolle vinden we kunst en cultuur belangrijk. Kunst en cultuur kunnen bijvoorbeeld inspireren, gesprekken of een discussie op gang brengen en mensen met elkaar verbinden. Dit maakt dat kunst en cultuur waardevol is voor de stad. Ook kunnen kunst en cultuur een rol spelen in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat cultuur kan bijdragen aan de leefbaarheid van wijken, participatie van inwoners, en het lichamelijk en geestelijk welzijn van inwoners. Ook kan het inclusie bevorderen en daarmee eenzaamheid en polarisatie tegengaan. Community art is één van de kunstvormen waarin deze maatschappelijke waarde naar voren komt.

In de zomer van 2024 is de motie Community Art ingediend door ChristenUnie, GroenLinks en D66. Ook is in december 2023 toegezegd dat er ten aanzien van community art-projecten een oplossing zal komen die ziet op continuering van de projecten die belangrijk worden gevonden. De partijen roepen op om werk te maken van een domein overstijgende samenwerking om community art in Zwolle te stimuleren en faciliteren; een visie te ontwikkelen op community art met relevante partijen in de Zwolse samenleving (naast kunst en cultuur ook met partijen vanuit welzijn); om gelden ten behoeve van community art te ontschotten; en om de raad op de hoogte te houden van de vorderingen.

Daarnaast vragen ook verschillende partners in de stad aan de gemeente om domein overstijgende samenwerking beter te faciliteren. Als gemeente Zwolle zien wij het belang van een domein overstijgende samenwerking en willen we hierop inzetten. Dit gaat niet alleen over community art, maar breder op cultuur als middel voor maatschappelijke vraagstukken. Community art is één van de vormen waarin cultuur een verbindende en versterkende rol kan spelen.

Kader

- Koers Sociaal Domein
- Cultuur Perspectief 2040
- Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2028
- Motie Community art M-30

Kernboodschap

Wij willen community art in Zwolle structureel versterken door samen met partners uit cultuur, welzijn en andere domeinen te werken aan een gezamenlijke visie en duurzame financiering. Dit doen we omdat community art bewezen bijdraagt aan maatschappelijke vraagstukken en samenwerking tussen domeinen versterkt. De eerste stap is een pilot community art, waarmee we community art stimuleren en onderzoeken hoe community art structureel kan worden ingezet en bekostigd. De pilot in combinatie met gesprekken met partners leggen een stevige basis voor uitvoering van de motie community art, langdurige samenwerking en meer impact in de stad.

Toelichting

Community art als kunstvorm

Community art is een vorm van kunst die wordt gekenmerkt door de rol van de gemeenschap erin: het is kunst ontstaan in, voor, door en/of met een gemeenschap. Dit maakt dat het laagdrempelig is, dat het dichtbij deelnemers staat en dat het er is voor zowel leek als liefhebber. Bij alle community art projecten in de stad zijn er samenwerkingen tussen culturele organisaties of makers en andere maatschappelijke organisaties, zoals partners uit welzijn en onderwijs. Voor een succesvolle uitvoering moet er sprake zijn van een gelijkwaardige relatie. Dit bij elkaar zorgt ervoor dat deze kunstvorm de

potentie heeft om bij te dragen aan maatschappelijke vraagstukken: bijvoorbeeld het bespreekbaar maken, verlichten of zelfs oplossen van problemen.

Verkenning community art in Zwolle en landelijk
In de stad gebeurt al heel veel rondom community art. Neem bijvoorbeeld de voorstellingen van theatergezelschap De Makkers en grotere Zwolse BIS-instellingen die cultuur als middel inzetten voor maatschappelijke kwesties. Mooie voorbeelden uit de stad zijn ook de activiteiten van Cultuur in de Wijk voor jongeren (Cultuur in de Wijk – Park de Wezenlanden), of Briljant Zwolle, die actieve cultuurparticipatie biedt aan ouderen. Met het Buurtcultuurfonds jagen de gemeente en Stadkamer cultuurparticipatie en community art aan in de Zwolse wijken.

Vanuit de beleidsterreinen cultuur en welzijn is in het voorjaar van 2025 een eerste verkenning gestart naar de rol en betekenis van community art in Zwolle. Doel van deze verkenning was om samen met betrokken partners in beeld te brengen wat goed gaat in de samenwerking, welke knelpunten worden ervaren en welke rol de gemeente hierin kan vervullen.

Op 19 juni zijn vertegenwoordigers van Travers Welzijn, WijZ Welzijn en de Vennoten Community Art (Stadkamer, de Makkers en Cultuur in de Wijk) hierover met de gemeente in gesprek gegaan. Het gesprek bevestigde dat er al waardevolle samenwerkingen en succesvolle initiatieven in de stad zijn. Ook werd duidelijk dat er nog verschillende uitdagingen bestaan op het gebied van borging binnen organisaties, duurzame financiering en het vergroten van bekendheid van community art als middel voor maatschappelijke vraagstukken.

Ter inspiratie hebben we ook gekeken naar succesvolle initiatieven, regelingen en samenwerkingen buiten Zwolle: rondom community art specifiek of de inzet van “cultuur als middel” in het algemeen. Zo is in de gemeente Enschede *Kunst & Welzijn* tot stand gekomen, een samenwerkingsverband tussen cultuur, zorg en welzijn in Enschede. Via dit initiatief worden verschillende professionals, beleidsmakers en doelgroepen in cultuur, zorg en welzijn actief met elkaar verbonden. Goede voorbeelden elders in het land zijn eindeloos. In Nieuwegein is bijvoorbeeld “Kunst op recept” ontwikkeld. Dit zijn culturele interventies, ontwikkeld door een team van specialisten, die de mentale veerkracht van deelnemers vergroten. In het Cultuurhuis Wherelant te Purmerend worden het hele jaar door *Atelier voor Twee*-workshops georganiseerd. Een creatieve workshop beschikbaar voor kwetsbare (dementerende) senioren en hun mantelzorger. In Rotterdam vindt in maart 2026 wederom het *International Community Arts Festival* plaats.

Zowel in Zwolle als landelijk blijkt dat maatschappelijke vraagstukken vaak niet binnen afzonderlijke beleidsterreinen zijn op te lossen. Om een passend antwoord te kunnen geven op huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven, is het belangrijk om de relaties tussen de gemeentelijke spelers onderling én die met hun omgeving te verstevigen.

Datum 30 oktober 2025

Een duurzame toekomst voor community art

Uit gesprekken met partners en uit ambtelijke en bestuurlijke overleggen blijkt dat extra stappen nodig zijn om community art in Zwolle verder te versterken. Daarom starten we een pilot community art. Het doel van de pilot is om te onderzoeken hoe community art structureel kan worden ingezet en bekostigd, en hoe er daarvoor in de toekomst gebruik gemaakt kan worden van bestaande structurele middelen binnen cultuur en welzijn. Samen met de culturele partners en welzijnspartners bepalen we op welke thema's binnen het sociaal domein we de pilot richten, bijvoorbeeld eenzaamheid, inclusie en/of sociale cohesie. Tegelijkertijd maken we de maatschappelijke organisaties bewuster van de mogelijkheden en de impact van community art, vergroten we de impact van cultuur en versterken we de kennis en vaardigheden van culturele partners en welzijnspartners.

De resultaten van de pilot brengen op deze manier in beeld wat nodig is voor gelijkwaardige en toekomstbestendige samenwerking en financiering. Dit vormt een eerste stap richting het ontschotten van middelen en beleid tussen domeinen en richting een gezamenlijke aanpak met betrokken organisaties. Ook is het een antwoord op toezegging 866 uit december 2023 dat er ten aanzien van community art-projecten een oplossing zal komen die ziet op continuering van de projecten die belangrijk worden gevonden.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Naast dat er community art projecten bezocht zijn waar gesproken is met inwoners en partners, heeft er op donderdag 19 juni met medewerkers van Travers Welzijn en Wijz Welzijn en de Vennoten Community Art (Stadkamer, de Makkers en Cultuur in de Wijk) een bijeenkomst plaats gevonden georganiseerd vanuit beleidsadviseur Cultuur en beleidsadviseur Welzijn. De uitdagingen en mogelijkheden zijn verkend omtrent community art en met hen is er gesproken over wat er nodig is op het gebied van community art. De partners hebben aangeboden als klankbordgroep te willen fungeren. Zij worden met regelmaat geïnformeerd over de voortgang en worden bevraagd op hun expertise.

Communicatie

De gezamenlijke bijeenkomsten werden gewaardeerd door makers en organisaties, deze worden gedurende het onderzoek naar het verduurzamen van community art voortgezet. De relevante partners zullen worden geïnformeerd over de te starten pilot.

Financiën

Vanuit de afdelingen Cultuur en Maatschappelijke Ontwikkeling stellen we gezamenlijk €50.000 beschikbaar voor een eenmalige pilot community art. We zetten €25.000 in vanuit de Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2028 en €25.000 vanuit middelen van de Sociale Basis.

Risico’s

Zonder investering in community art en het vormen van een gezamenlijke visie blijft samenwerking tussen partners kwetsbaar en persoonsafhankelijk, blijft structurele samenwerking lastig en lopen succesvolle initiatieven het risico om weg te vallen. Maatschappelijke opgaven worden versnipperd aangepakt en de maatschappelijke waarde van cultuur wordt niet ten volle benut.

Datum 30 oktober 2025

Vervolg

De komende periode werken we samen met betrokken partners aan het verder vormgeven van community art in Zwolle. Daarbij zetten we in op het ontwikkelen van visie en beleid, het verkennen van duurzame financieringsvormen en het versterken van domeinoverstijgende samenwerking. In het najaar van 2026 vindt een evaluatie plaats van de pilot en de ingezette aanpak. Naar aanleiding van deze evaluatie volgt een plan voor de vervolgstappen, en daarmee het afdoen van de motie. Als hieruit blijkt dat aanvullende middelen nodig zijn om community art structureel te borgen, wordt dit aan de raad voorgelegd.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer